Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

В нашому житті важливо не стільки становище, в якому ми знаходимось, скільки напрямок, в якому ми рухаємось.

Олівер ХОЛМС

41 (561)
1 жовтня
2015 р.

Тижневик “Галицька Просвіта” * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма “ЛІК” * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ “Ідея Банк” МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ДЕЩО ПРО ҐОНОР І ЧЕСТЬ

Переймаючись перипетіями в ООН, якось випали з уваги перипетії в українському політикумі.

Складається враження, що попри зовнішні, та й внутрішні, загрози, протестне, хоч поки що тихе клекотання суспільного вулкану, наше державне чиновництво поводиться за приповідкою: бенкет під час чуми. А точніше – пофіговості. Себто їм пофіг, і майданні клятви «кулявлоб», і голосні запевнення побороти корупцію і провести реформи, і навіть гучні скандали, які в будь-якій країні Європи, куди ми так прагнемо, викликали б щонайменше відставки, а то й судові розгляди... Як крали, так і крадуть.

Напевно, багатьох шокувала заява лідера фракції «Батьківщина» в парламенті Юлії Тимошенко на телешоу С. Шустера 18 вересня про те, що російський «Альфа-банк», користуючись інсайдерською інформацією (тобто повідомленням із джерел всередині Уряду) перед початком переговорів із кредиторами про реструктуризацію наших боргів, коли акції впали в ціні, скупив їх по 56 відсотків вартості, а коли переговори завершились успішно, продав українські боргові зобов’язання значно дорожче, заробивши при цьому 320 млн. доларів. І навіть назвала того інформатора, мовляв, це державний уповноважений з питань управління держборгом, такий собі Віталій Лісовенко, який до 2014 року працював на високій посаді в тому ж таки «Альфа-банку». Отакої! У 45-мільйонній державі не знайшлося чесної людини на цю посаду.

А оце народний депутат Сергій Лещенко нещодавно у своєму блозі в Інтернеті повідомив, що народний депутат І. Котвицький перерахував фірмі, підконтрольній дружині міністра МВС А. Авакова, 40 млн. доларів в офшор на Панаму. А це майже 1 мільярд гривень *(чит. 2 стор.)*. І провели цю оборудку через державний «Ощадбанк», де управляючим є опозиціонер часів режиму Януковича А. Пишний. Яким же патріотом він себе тоді показував!.. А дорвався до корита, і гаплик: то чартерними рейсами з дружиною на футбольні матчі в Європі літає, то ось такі оборудки облаштовує... До слова, з’явилась інформація, що австрійці перевіряють походження грошей глави Адміністрації Президента Б. Ложкіна. Нібито навіть запит у Генпрокуратуру подали. Але та мовчить. Веду до того, що Україною керують олігархи і багатії, ті ж любі друзі ґаранта – народні депутати Андрій Іванчук, Ігор Кононенко, Микола Мартиненко та іже з ними. І з яким обличчям наші очільники, доларові чи гривневі мільярдери, просять у порівняно з їхніми статками бідного Б. Обами чи тієї ж Меркель, яка живе у двочи трикімнатній квартирі, гроші в кредит? Кажуть, за Липецьку фабрику Петрові Олексійовичу дають мільярд зелених. Не продає. Хоче більше. Яку б повагу він здобув, якби продав, а гроші віддав, скажімо, на армію, дитячу лікарню «Охматдит»... Та ні, хоч багаті, та не ґонорові.

А тим часом влада, забувши чи не відаючи, що ми все ж будуємо Українську державу, намагається нас офранцузити, американізувати, а тим більше русифікувати. За її наполягання, в офіційних документах з’являться незрозумілі люду запозичення як то префекти, шерифи, губернатори... Але ж в Україні їх ніколи не було, а губернаторів нам насаджував окупант. А були возні, війти, старости, посадники, радні, урядники, державна варта, народна сторожа... До того ж, в її устах нині слова патріот, націоналіст стали майже лайкою.

Та ж не цураймося свого, бо, як застерігав наш Пророк, лихо нам буде. Хіба його вже не досить?..

Богдан ВІВЧАР

НАШІ У ЄВРОПІ

КОНФЕРЕНЦІЯ ОБСЄ У ВАРШАВІ:

РОСІЙСЬКА ПРОПАҐАНДА І «ЖИВІ» СВІДЧЕННЯ ЖЕРТВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Протягом двох тижнів, з 21 вересня до 2 жовтня, у Варшаві (Польща) триває щорічна конференція Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), на якій представлена значна частина країн світу. Є тут й українська делеґація, у складі якої голова «Молодої Просвіти» Євгенія Бардяк. Програма події доволі насичена: щоденно відбуваються дискусійні зустрічі під час ділових сніданків, робочих нарад, додаткових заходів. Основними темами на цьогорічних робочих засіданнях, є дотримання прав людини щодо свободи слова, приватності, мирних зібрань, свободи від катувань, права на життя, свободи пересування, совісті, релігії, переконань. Окрема увага надається обговоренню демократичних виборів, гендерної рівності, проблем біженців, боротьби з тероризмом.

Багато додаткових заходів присвячено саме ситуації в Україні, які організовують як українські державні та громадські структури, так й іноземні. Проте, російські пропаґандисти працюють і на цьому рівні доволі професійно: українські псевдогромадські організації доповідають з високих трибун про процвітання фашизму в державі, злочини добровольчих батальйонів на мирних територіях, російська делеґація не забуває щоразу згадувати про «незаконну владу в Києві», на розкладках є вдосталь наклепницької літератури.

Делеґація з України, у свою чергу, мала вагомі контрарґументи, які вдалося успішно висвітлити на так званих сайд-івентах. Говорили про порушення прав людини, вбивства мирних громадян під час Майдану, проблеми Криму та сходу країни, неефективне розслідування злочинів, аґресію Російської Федерації. Увагу представників іноземних делеґацій привертали також футболки з вимогою зупинити втручання Росії та звільнити українських в’язнів совісті з тюрем країни-окупанта.

Кульмінацією поїздки була зустріч із представниками міжнародної спільноти, котру проводила Коаліція громадських організацій та ініціатив «Справедливість заради миру на Донбасі», реґіональним партнером якої виступила Івано-Франківська обласна організація «Молода Просвіта». На заході було представлено проміжні результати збору та аналізу отриманих свідчень від понад сотні колишніх полонених невизнаних ДНР та ЛНР, серед яких 10 відсотків опитаних родом з Прикарпаття. До слова, майже у всіх свідченнях згадується присутність російських військ та найманців на захоплених територіях. Троє людей, які побували в полоні, особисто побажали розповісти про ті жахливі катування, які їм довелося пережити. Так, Вікторія К. пригадувала: «Посадили так, аби чоловік мене бачив, і їхній головний сказав іншим сепаратистам дати йому прозорий пакет, бо він «любить дивитися, як вивалюються очі». Надів мені на голову пакет і почав душити до втрати свідомості».

Євгенія Бардяк

Ніхто з аудиторії не залишився байдужим. У підсумкових виступах представник американської делеґації чітко дав зрозуміти, що США за цілісну Україну. Український політик Андрій Магера констатував: «Одна велика імперія не поборола фашизм, а всиновила його», що викликало ще більше незадоволення російських пропаґандистів.

Як свідчить історія інших країн, злочинці рано чи пізно будуть покарані. Наше завдання сьогодні – зібрати всі свідчення від жертв порушень прав людини і зберегти їх для міжнародного слідства.

Євгенія БАРДЯК, *учасниця конференції, голова ІФ ОО «Молода Просвіта»*

РЕМІНІСЦЕНЦІЇ

У ПАЛАЦІ ВИРУВАЛО ЖИТТЯ

По століттях пертурбацій, десятиліть занепаду і забуття знову ожив велелюддям палац Потоцьких. Минулої неділі на його території пройшла перша акція культурно-мистецьких перформансів.

Того дня біля брами палацу відвідувачів зустрічали гармати й живі козаки-статуї. А всередині комплексу – оркестр. На відреставрованих лавочках відпочивають пани і панянки, а терасами прогулюються пари в середньовічному вбранні... Дивина та й годі.

Територію комплексу поділили на декілька локацій, де кожен міг знайти те, що підходить саме йому. Організатором такого дійства виступила Ініціатива «Палац Потоцьких – серце Івано-Франківська», серед яких активісти й митці Івано-Франківська – артисти, художники, літератори, музиканти...

«Тут представлені різні напрямки. На локації для дітей проходить театральний майстер-клас. На інших – виставка артефактів, знайдених перед брамою, пленер художників, книжкова виставка. А чого вартий концерт карильйонної музики, літературні читання», – зауважує один з ініціаторів заходу Сергій Адамович. А народний артист України Ростислав Держипільський висловив переконання, що ця акція перша, та не остання. Атмосферою старого Станіславова ми насолоджуватимемось ще не раз. Аби лишень тривав процес відновлення старих будівель і реставрації всього комплексу як єдиного цілого. Щоправда, це залежить не лише від влади, громади міста, а й від власника, яким, здається, є олігарх Олег Бахматюк.

Н. К.

«ПРОСВІТА-ХХІ»

МИ ЧЕСНО ЙШЛИ І ЩЕДРО НИВУ ЗАСІВАЛИ!..

Як ми повідомляли, у НД «Просвіта» на Різдво Богородиці відбулася презентація нового єдиного в Україні просвітянського проекту «Звіти-огляди міських і районних об’єднань». Він реалізується в рамках реґіональної цільової програми «Просвіта ХХІ століття», затвердженої обласною радою.

Першою звітувала Верховинщина. «Просвітяни з гір високих», яких очолив тамтешній голова РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь Нагірняк, приїхали до Івано-Франківська з бесагами, повними добрих духовних справ, з піснями і танцями.

Бажаних і шанованих гостей вітав голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ. Він наголосив, що реалізація проекту – це як огляд наших лав, огляд того, що ми зробили, що зробимо для утвердження Української України, для її розбудови. Зрештою, огляд тієї духовно-ідейної і матеріальної основи, на якій стоїть «Просвіта». І це є дуже важливим у час нинішніх геополітичних випробувань нашої єдності, сили, волі, терпіння, віри в Україну.

– Верховинське районне Товариство української мови імені Тараса Шевченка, а з жовтня 1991 року – товариство «Просвіта» імені Кобзаря постало до борні за волю України за півтора року до проголошення Незалежності України, – нагадав у своєму виступі-представленні голова РО **Василь НАГІРНЯК.** – Пригадую, як бурхливо вирувало на Верховинщині, як і в Галичині та по всій українській землі, розбурхане море пробудженої української нації, яка не хотіла більше коритися московським зайдам, жадала власної суверенної держави.

(Чит. 3 стор.)

ВІЙСЬКО

БУДЕ НОВА ГІРСЬКА ШТУРМОВА БРИҐАДА

У Коломиї почали відновлювати занедбану частину на базі закиненого військового містечка. Тут створюють нову 10-ту гірську штурмову бриґаду. Про це розповів начальник організаційно-мобілізаційного управління оперативного командування «Захід» полковник Віктор Кевлюк.

«Будемо готові прийняти на контрактну службу близько тисячі добровольців. Крім бойових спеціальностей, потрібні люди з навичками водіїв, механіків, медиків і навіть фінансистів. Ми пропонуємо гідну заробітну плату, повний соцпакет, можливість отримати освіту й відповідне підвищення у званні за бюджетні кошти», – говорить пан Віктор.

За словами підполковника, командира майбутньої 10-ої ГШБ Василя Зубанича, основною метою створення бриґади є захист від гіпотетичних територіальних претензій на Буковину Румунії. Однак в умовах війни з Росією за потреби бійці майбутньої 10-ї ГШБ вирушать у зону АТО, де також можуть знадобитися бійці, які вміють добре воювати в горах.

«Мінімальна заробітна плата становитиме 4800 гривень, а ще бійці будуть отримувати 25 відсотків надбавки – так звані «гірські», – повідомив Зубанич.

Формування бриґади мають завершити до 30 жовтня.

ПИТАННЯ РУБА

З КИМ ВИ, ПАНЕ ПРЕЗИДЕНТЕ?*

Почну здалеку. Не аж-аж, але вже з забутого далеку. З Мукачівської бучі.

Сталася буча на Закарпатті, яку Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України після тривалого ретельного вивчення обставин бучі окреслила як «провокацію міліції Закарпаття». Це авторитетний висновок держави Україна.

А як блискавично швидко окреслив цю подію Міністр внутрішніх справ України?

Аваков звинуватив у подіях в Мукачеві «терористичну банду», мавши на увазі бійців «Правого сектора». Після висновку ТСК такий поспішний висновок Авакова годі окреслити инакше, як «кришування» корумпованої міліції Закарпаття.

Дивно? Міністр захищає корупціонерів і винує патріотів-захисників України.

Иншими словами: «Сліпий завинив, а горбатого повісили».

Ще, правда не повісили, але готові повісити.

А дійсну причину блискавичної реакції Авакова розкрив депутат Сергій Лещенко у статті «На чорний день. Команда Авакова нелеґально вивела за кордон майже мільярд [гривень]».

Депутат розкриває незаконний переказ Авакова через свого партнера Котвицького 40 мільйонів доларів на Панаму.

Ця афера пояснює тривале цькування Аваковим – синхронно з Путіним – патріотів українських добровольчих куренів (батальйонів). У цих куренях зібралася людність справедливих поглядів. Така людність не до шмиги Авакову. Треба їх очорнити, звинуватити у всіх смертних гріхах і в разі потреби спровакувати на незаконні дії. Тоді можна буде спокійно робити чорні діла, не завершені за часів Януковича.

І це все робити під маркою боротьби з корупцією, під маркою реформи міліції і творення поліції.

Хитро? Хитріше не придумаєш. Варто згадати, що Путін засилав, засилає і засилатиме в Україну саме таких дволиких Янусів, які у відповідний момент будуть здатні зробити державний переворіт.

Після всіх реформ і люстрацій ряд корупціонерів зберігся і в «Ощадбанку», і в Нацбанку України, які дали добро на переказ грошей. Автор статті прямо звинувачує прем'єр-міністра у сприянні незаконному переказу грошей. Якщо це не так, то треба чекати позову Яценюка до Лещенка за образу чести.

Найцікавіше, як буде реаґувати на факти, викладені в статті Лещенка, Президент Порошенко. Згадані факти у будь-якій европейській країні – це привід до невідкличних санкцій держави. Як буде діяти реформатор і антикорупціонер Порошеко?

Це переломна інформація перед виборами місцевими, не кажучи про майбутні президентські.

З ким Ви, пане Президенте? З корупціонерами, чи з народом України?

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

*Зберігаємо правопис автора.

ПОСТАТІ

У вересні виповнилося 115 років українському вченому-енциклопедисту, історику, громадсько-політичному діячеві, головному редактору «Енциклопедії українознавства» та фундаментальної праці «Географія українських і сумежних земель» ВОЛОДИМИРОВІ МИХАЙЛОВИЧУ КУБІЙОВИЧУ (23.09.1900–02.11.1985).

ВСЕ ВІДДАВ ДЛЯ ОДНОЇ ІДЕЇ

Народився В. Кубійович 1900 р. в Новому Сончі на Західній Лемківщині в українсько-польській родині. Батько Михайло походив із селянської родини, уродженець Корнева тепер Городенківського району Івано-Франківської області.

Вчився у гімназіях Коломиї і Стрия. Був домашнім приватним учителем дітей дрібних дідичів і священиків. Десь на 35-му році життя вирішив стати державним службовцем. Проходив практику в польській частині Галичини у Новому Сончі, де став дрібним службовцем податкового уряду. Там одружився з молодшою за себе на 16 літ полькою Марією Добровольською, батьки якої мали крамницю ковбасних виробів та малу їдальню в Новому Сончі. Рід Добровольских – євреї-вихрести. В родині розмовляли польською.

Новий Сонч – польсько-єврейське повітове місто. У ньому була і численна українська громада, біля 200 осіб, працювала і філія «Просвіти», банк «Лемківський союз». У місцевій гімназії було виклопотано і посаду для українського греко-католицького катехита.

Володимира охрестили у греко-католицькій церкві лемківського села Матієва, і він став автоматично русином. Батько – українець, мати – полька, симпатизувала українцям з любові до свого чоловіка й сина, з почуттів людяності й справедливості. Вдома розмовною мовою була польська, але батько, який пам'ятав, що він – русин (українець), з сином спілкувався тільки українською.

Та у ті часи хвиля польського шовінізму й нагінка на українців зростала ще в школі, де вчився Володимир. За своє русинство зазнав зневаги школярів і постійних образ. Та у школі ходив на уроки не польського, а українського священика. Співав тільки українських пісень. У дні польського національного свята 3 травня польської стрічки, причепленої на одязі, не носив ні в школі, ні в гімназії. Вдома читав книжки видання «Просвіти», насамперед, тільки за те, що вони були руські (українські). Після дев'яти років перестав ходити з мамою до костелу. У місцевій гімназії опинився серед культурного середовища, часто дискутував про польсько-українські проблеми. Володимир від батька успадкував працьовитість, толерантність і педантизм, відчуття власної гідності. Роль батька була визначальною у формуванні світогляду свідомого українця та ревного греко-католика.

У 13 років почав читати «Історію України-Руси» М. Грушевського. В роки Першої світової війни деякий час проживав з батьком у Відні.

У 1918 р. склав гімназійну матуру в Новому Сончі й поїхав на два місяці до двоюрідної сестри до Коломиї. Побував у Львові.

На початку жовтня 1918 року вступив на філософський факультет Яґеллонського університету в Кракові. Розпад Австрії перервав розпочаті судії. Після проголошення ЗУНР у листопаді 1918-го й початку українсько-польської війни перебрався до Коломиї, до своєї двоюрідної сестри по батькові. Добровольцем вступив до Української Галицької Армії. Навчався в старшинській школі артилерії в Станіславі, вивчав там картографію. 1919-го під час відходу УГА за річку Збруч захворів на тиф і був демобілізований. Вилікувавшись, наприкінці осені 1919-го поновив навчання в університеті.

1921 року помирає батько. Через матеріальну скруту залишив навчання в університеті й учителював у приватній гімназії. Захистив дисертацію й за два роки став секретарем Краківського відділу Польського географічного товариства, членом географічної комісії Польської академії наук. У червні 1924-го був учасником першого Конґресу слов'янських географів і етнографів у Празі.

1928 р. став доцентом філософського факультету Краківського університету, викладав географію Східної Європи, читав курс антропогеографії Радянської України.

1931-го став дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) у Львові, очолив новостворену Географічну комісію. У той час членами НТШ були В. Огоновський і Олена Степанів-Дашкевич, колишня учасниця героїчних подвигів січового стрілецтва.

1929 року одружився зі своєю товаришкою по спільній праці полькою Целіною, мали доньок Ірину і Славку. Але цей шлюб не був щасливим і 1940 р. Кубійовичі розійшлися.

У своїх дослідженнях польсько-українських окраїн В. Кубійович послідовно обстоював українські геополітичні інтереси й вів наукову дискусію з польськими вченими, яких звинувачував у вмисному підробленні статистичних даних у дослідженнях, за що 1939 року був позбавлений кафедри в Яґеллонському університеті.

Польські науковці виступили з критикою й осудом його наукових праць за те, що він вважав за українські землі територію, яка входила до складу польської держави.

Наукові праці В. Кубійовича стосувалися всіх українських земель, без огляду на політичні кордони, які їх ділили. Він стверджував, що «границі українських земель лежать там, де проходять межі українського народу, його мови, його культури».

Українські землі тягнуться від Тиси, Дунаю, Чорного моря і Кавказу аж до лісів і боліт Полісся, від Попраду, Сяну, Вепра і Біловежі до прикаспійських пустель і широкого Дону, за яким ще простягаються українські колонії через Азію аж до берегів Тихого океану, тобто Україна мала сягати від Сяну до Дону. Зрештою, про це йдеться і в Гімні України:

Станем, браття, всі за волю
Від Сяну до Дону.
В рідним краю панувати
Не дамо нікому.

Діяльність В. Кубійовича – географія України: доповіді, виставки картин і діаграм, виступи за кордоном, а передусім, праці. Та наступила глибока прірва між ним і польським довкіллям. Хоч жив у Кракові, але це місто для нього було чужим. Хоч був доцентом польського університету, але душею і серцем був серед українців та їхніх прагнень. 1 вересня 1939 року до помешкання в Кракові прийшла поліція, щоб його арештувати й запротирити до Берези Картузької. Та війна врятувала його.

У 1939–1940 рр. – професор УВУ (Український вільний університет) у Празі. Осінь 1939 року. До Кракова з'їхалися тисячі українців, утікачів з Галичини і випущених з польських тюрем українських політв'язнів. В. Кубійович брав участь у праці Українського комітету допомоги біженцям і полоненим, що його від жовтня очолював Володимир Горбовий, адвокат з Долини, діяч ОУН. Та на цей час Краків ставав осередком нової політичної еміґрації і водночас осідком німецького генерал-губернатора.

Провідне місце в українському політичному житті посідала ОУН, діяльність якої була дуже позитивною. В. Кубійович був стурбований безглуздими конфліктами і розколом ОУН, цінував та орієнтувався на далекоглядних і виважених політиків, тих, які вносять конкретний особистий внесок у становлення Української держави, цінують життя кожної людини і лише у справжній конечній необхідності жертвують її для батьківщини, втілення національної ідеї. Вважав, що Українська держава неможлива без глибокого духовного оновлення, нагромадження потенціалу нації, осмислення її історичної місії в контексті загальнолюдської історії.

Як активний учасник українського національно-визвольного руху В. Кубійович у квітні 1940 р. очолив Український Центральний Комітет (УЦК) у Кракові. УЦК координував діяльність українських громадсько-політичних організацій, допомагав українським втікачам від московських окупантів, рятував від загибелі також євреїв. Попри всі труднощі воєнного часу багато зробив для підняття української культури, освіти, науки, Церкви. Обов'язком цієї організації було боронити леґальним способом українські інтереси в німецькій дійсності. У ці важкі воєнні лихоліття найважливішим завданням було діяти так, щоб український народ не зазнав великих втрат хоч тут, у так званій Генеральній губернії. УЦК займався обороною населення перед німцями, допомагав політв'язням, голодуючим, вивезеним на роботи до Німеччини.

Вершиною діяльності УЦК було створення Дивізії «Галичина», для чого чи не найбільше зусиль доклав В. Кубійович. 8 березня 1943 р. він написав лист до генерал-губернатора Франка з проханням вжити заходів у справі створення добровільної української збройної формації, яка б разом з німцями воювала проти москалів, СРСР. У Гіммлера було виклопотано принципову згоду на створення у складі зброї СС Дивізії «Галичина». Це був політичний акт. Створення великого українського військового з'єднання зміцнило роль у воєнній політиці й престиж українців у Галичині. Провід УЦК насамперед мав на увазі створення зародку української національної армії при сприятливих умовах, без якої не може існувати віками омріяна українська держава. До речі, після трагічних подій під Бродами чимало дивізійників перейшли воювати до лав УПА. До створення Дивізії обидва крила ОУН зайняли нейтральну позицію.

Ті українці, які доклали рук до організації Дивізії, мали на меті виключно українські інтереси, зокрема, і В. Кубійович, сотник Дмитро Іванович Паліїв та ряд інших. З цього приводу митрополит Андрей Шептицький висловився так: «Немає майже ціни, яку не треба б дати за створення української армії». До Дивізії зголосилося близько 80 000 добровольців. Вони розглядали Дивізію, як основу збройних сил майбутньої незалежної України, а свою участь у ній, як спосіб боротьби за українську державу. Відзнакою дивізії був галицький лев.

Члени ОУН з проводу УЦК були прихильниками полковника Андрія Мельника. До речі, Андрій Мельник і Євген Коновалець – близькі родичі, шваґри, їхні дружини – рідні сестри.

Напередодні війни впливовішими стали прихильники Степана Бандери. Вони створили новий Український Національний Комітет (УНК), який очолював доктор з Долини Володимир Горбовий. УЦК став зайвим, свої завдання він виконав.

У своїй багатогранній громадській і науковій діяльності В. Кубійович співпрацював із багатьма українськими діячами, зустрічався, радився, зокрема, з митрополитом Андреєм Шептицьким, кардиналом Йосифом Сліпим, колишнім гетьманом України Павлом Скоропадським, президентом УНР в екзилі Степаном Витвицьким, уродженцем Долини Володимиром Горбовим, Осипом Бойдуником та іншими. В українських інтересах співпрацював він і з німецькою адміністративною владою, зокрема, її представниками – професором Гансом Кохом, колишнім сотником УГА, старшиною німецької армії в групі «Абвер» (Оборона) в Кракові, референтом українських справ у армії професором Теодором Оберлендером, теж колишнім полковником УГА, та з іншими. Москва вважала В. Кубійовича одним із головних колаборантів, співвідповідальним за їхню злочинну діяльність.

Польський екзильний уряд у Лондоні вважав його теж за зрадника, який співпрацював із ворогом Польщі. Завісло марево примусової депортації, видача в руки совєтських спецорганів... Неспокійний час він пережив під іншим прізвищем над Рейном. Однак, американська військова поліція у лютому 1946 р. його арештувала за співпрацю з німцями. Та врятував його президент УНР в екзилі доктор Степан Витвицький. Через шість тижнів його було випущено на волю. Тепер він проживав у Мюнхені, читав лекції в Українському вільному університеті, займався науковою працею, відновленням НТШ. Бував в Америці, перебрався жити до Франції. Тут владика Іван Бучко посприяв у закупівлі приміщення для Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) у Сарселі, за 17 км від Парижа. У 1947–1951 рр. В. Кубійович – генеральний секретар НТШ, з 1952-го – голова НТШ у Європі. Автор 80 наукових праць з географії України, головний редактор десятитомного видання «Енциклопедії українознавства» – вагомого внеску не лише в українську, а й світову літературу.

Це фонд інформації про Україну, її народ, історію, географію, науку і культуру, державу і право, господарство і спосіб життя.

2 листопада 1985 року В. Кубійович відійшов у вічність, похований у склепі НТШ у Сарселі. Соратник Кубійовича історик Аркадій Жуковський згадував, що після війни доньки Ірина і Славка приїздили потай від чужого ока до батька, коли він осів у Франції. «Молодша говорила тільки по-польськи, а друга дещо запам'ятала українську мову. Спостерігаючи збоку їхні розмови, я був свідком великої трагедії людини, в якій точилася боротьба між батьківською любов'ю і національним почуттям. І останнє перемагало».

Нехай у нашому неспокійному житті, боротьбі добра зі злом насамперед перемагають національні почуття, почуття українця.

Степан ЯНКОВСЬКИЙ,
почесний голова Долинського районного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, член Національної спілки краєзнавців України

«ПРОСВІТА-XXI»

МИ ЧЕСНО ЙШЛИ І ЩЕДРО НИВУ ЗАСІВАЛИ!..

(Поч. на 1 стор)

Полум'яну ватру народного руху до свободи запалило на рідних теренах саме районне просвітянське товариство. Воно було першою суспільно-політичною організацією на Верховинщині.

То були справді революційні часи. Сьогодні хочу згадати патріотів, які сміливими та жертовними ділами утверджували Всеукраїнське товариство «Просвіта».

Просвітянське відродження у наших горах на рідній Верховинщині творили патріоти-просвітяни Дмитро та Іван Дідушки з Красноїлля, Орест Князький з Білоберізки, Ярослав та Ольга Скоревичі, Дем'ян Бець, Галина Попелюк, Ярослава Дрислюк, отець Дмитро Михавків з с. Ільці, Лідія та Михайло Данилюки, Василь Коржук, Богдан Кандюк та Степан Морис із Верховини, Ольга Харук, Іван Зеленчук та Микола Дзурак із Криворівні, Юрій Максим'юк із Чорної Річки та багато-багато інших.

Орест Князький та Іван Дідушко як заступники голови товариства «Просвіта» завше допомагали в організації та проведенні просвітянських заходів у Верховині й населених пунктах району. Їхні промовисті виступи на народних зібраннях, урочистих заходах з ушанування пам'яті Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Коцюбинського й інших славних лицарів українського красного письменства завше були сповнені високого патріотизму, співзвучні з голосом української нації щодо якнайшвидшого знищення московської імперії на українській землі та будівництва Соборної Суверенної України.

Провісниками появи рідних національних святинь на верховинській землі – синьо-жовтих прапорів були відважні ільцівські просвітяни. Дем'ян Бець, Ярослав Скоревич та Михайло Данилюк потай від усіх взялися за цю справу. Вони привезли синьо-жовту тканину в гори, допрали її вночі в тепер уже історичну ільцівську хату, а її господиня ночами шила українські прапори. Синьо-жовті стяги незабаром увінчали золотом карпатського сонця перше велелюдне національне свято на Верховинщині – у селі Ільці під назвою «А ми тую стрілецькую славу збережемо!» Саме ці просвітяни й стали сміливцями-організаторами насипання стрілецької могили в Ільцях біля церкви Пресвятої Трійці, яку освятив отець Дмитро Михавків. А опісля свято тривало на сільському стадіоні. Такого велелюддя не пам'ятають і старожили. Звучало патріотичне слово, українська пісня, а над усіма гордо розвіювалися до небес рідні синьо-жовті знамена.

Тодішній директор Ільцівської середньої школи Галина Попелюк (а школа була найвідоміша на Прикарпатті своїми народознавчими, патріотичними заходами) та вчителі Лідія Данилюк, Ольга Скоревич, Наталія Вакалюк, Ярослава Дрислюк, Марія Ветощук й інші – то було ядро Гуцульського просвітництва. До Ільців у школу їхало все Прикарпаття і пів-України – всі дивувалися, де місцеві просвітяни знаходять силу, енергію і час для всеохоплюючої освітньої та культурно-просвітницької роботи. Вся школа співала, танцювала, мала свій неперевершений хор, драмтеатр...

З Ільців до Верховини – рукою подати. Освітнє просвітництво і тут, у столиці Гуцульщини, вело перед. Директор школи Богдан Кандюк, голова первинного осередку Степан Морис були добрими провідниками національної ідеї Шевченкового просвітництва на Верховинщині. Перш за все, давали відмінні знання учням. Тематичні уроки з народознавства, релігієзнавства, взірцеві культурно-просвітницькі заходи у верховинських педагогів-просвітян радо переймали інші навчальні заклади.

Про розвиток музичної просвіти на Гуцульщині дбав усе життя голова первинного осередку дитячої музичної школи Василь Коржук. Він жив «Кобзарем», і ніхто краще за Василя Дмитровича його не читав. Гордо піднімав національну святиню – на всіх вічах Микола Боднарук, без якого не обходилась жодна акція.

Звітує Василь Нагірняк

Осіняла просвітництвом славну Криворівню голова первинного осередку, вчитель сільської школи Ольга Харук. Спільно з директором школи Михайлом Федорчаком і тодішнім директором літературно-меморіального музею Івана Франка Миколою Дзураком, нині – заступником голови районної «Просвіти», сільським головою Василем Зеленчуком світлом просвітництва у Криворівні наповнювали всі мистецькі заходи. Велику духовно-просвітницьку роботу сьогодні здійснює криворівнянський священик, парох церкви Різдва Пресвятої Богородиці отець Іван Рибарук.

Чимало ще можна розповідати про величезний внесок у справу українського національного відродження і державотворення, вагомий патріотичний, національно-просвітницький чин буковецьких, верхньоясенівських, устеріківських, красноїлівських просвітян, просвітян гірських сіл по Білому Черемошу. Я до сьогодні пам'ятаю, яким оптимістом був у житті наш просвітянин, директор Чорнорічанської школи I–III ступенів Юрій Максим'юк.

– Починаючи з 1990 року виходить у світ перша демократична газета на Гуцульщині «Гомін Карпат». Вона розповсюджувалася в нелеґальний спосіб по всій Україні, гуртувала патріотичні сили, вела боротьбу з комуністичним режимом за утвердження й побудову незалежної Української держави.

В унісон з часописом звучить просвітянське радіомовлення «Голос Чорногори», яке повело жителів краю у світ національної ідеї та духовного просвітництва. А через два роки наша районна «Просвіта» починає видавати Всеукраїнський культурно-мистецький етнографічний журнал «Писанка». Майже десять років журнал «Писанка» торував шлях національно-культурному та духовному відродженню Гуцульщини, Прикарпаття, Самостійної Соборної України.

Я гордий тим, що стояв біля витоків утворення просвітянської організації на Гуцульщині, очолював «Просвіту» упродовж 15 років, – сказав В. Нагірняк. На етапі відродження просвітянського руху в Україні знову довірили мені стати біля керма районної просвітницької організації. Нині ми почали організаційно зміцнювати наше товариство й структурувати його у селах.

До «Просвіти» на Верховинщині приходять нові сили, нові творчі люди, потужний пласт молодої інтеліґенції, духовенства, молоді. У двох Верховинських загальноосвітніх школах первинні осередки очолили молоді перспективні просвітяни, а до «Просвіти» увійшли практично всі молоді педагоги. Таку ж роботу здійснюємо у Білоберізці, Красноїллі, Верхньому Ясенові й практично в усіх школах. Працюємо над тим, аби в кожному селі були поновлені чи заново утворені первинні осередки. Їхнє ядро становлять селищний, сільський війт, працівники культурно-освітніх установ, священик, підприємці-меценати й усі небайдужі люди.

У кожній душі просвітянина знайшли відгук події на Майдані в Києві. Ми взяли активну участь у протестних акціях українців у столиці, на Майдані у Верховині. А тепер просвітяни активно підтримують наших бійців на Донбасі.

На чільне місце у діяльності товариства ми поставили культурологічну роботу. Виокремлю два літературні зібрання: зустріч письменників Прикарпаття з творчою інтеліґенцією краю «Письменницька ватра над Черемошем» та XXIII Міжнародна «Галицька літературна осінь: Івано-Франківськ – Верховина». Ці заходи організаційно й фінансово провело районне об'єднання «Просвіта» з допомогою літераторів краю і науковців ПНУ ім. В. Стефаника. Скажу, що у Верховині Карпатський літфест «Письменницька ватра над Черемошем-2014» зібрав чимало поціновувачів української літератури й музики. Захід приурочений 200-літтю Кобзаря, 85-річчю створення Національної спілки письменників України та 65-літтю Орфея української музики та пісні Володимира Івасюка.

Верховинські просвітяни широко представлені і в органах місцевого самоврядування – районній, селищній та сільських радах. Голова товариства безпосередньо працює у постійній комісії районної ради з питань національного і духовного відродження, культури та засобів масової інформації. Підготовлено й реалізуються районна Програма захисту і розвитку української мови, гуцульської говірки, національного і духовного відродження у Верховинському районі на 2013–2015 роки, цільова Програма підтримки книговидання у районі, Програма проведення пошуково-дослідницької роботи для підготовки Мартирологу вояків ОУН–УПА Верховинського району та героїки боротьби повстанців Гуцульщини.

Цьогоріч, у березні, ми провели національно-патріотичну, культурно-просвітницьку акцію «На сповідь до Тараса з Героями Небесної Сотні у серці». А ще провели районний фестиваль у рамках п'ятого Всеукраїнського фестивалю поезії «Від Гуцулії – до кряжів донецьких». Метою фестивалю є пропаґування українського поетичного слова за участю корифеїв поезії України, майстрів поетичного слова Прикарпаття й Верховинщини, а також вшанування пам'яті поета-політв'язня, Шевченківського лауреата Тараса Мельничука.

«Просвіта» виступила ініціатором і провела спільно з місцевою владою кіномистецький фестиваль «Тіні забутих предків» з нагоди 50-річчя прем'єри фільму та взяла участь у ювілейному показі «Тіней...» в кінотеатрі «Україна» в Києві.

На увагу заслуговує й створений просвітянами музичний гурт «Струни Орфея», який поставив перед собою архіважливе завдання: відродження культурно-мистецької скарбниці корифеїв української естрадної пісні – Володимира Івасюка, Василя Зінкевича, Назарія Яремчука й інших композиторів і майстрів золотих співотворчих пісенних шедеврів нації. Протягом минулого року «Струни Орфея» дарували українському глядачеві й слухачеві літературно-мистецький проект «Володимир Івасюк повертається», створений за книжкою «Орфей Собору Нації».

Відкрили ми й перспективи у видавничій справі. Сьогодні просяться на сторінки книжок літературні твори наших талановитих предків-гуцулів і тих відомих творчих особистостей, які жили на верховинській землі й творили для Гуцульського краю. Плануємо налагодити їхній випуск у просвітянському циклі під назвою «Бібліотечка «Просвіти». У видавництві «Писаний камінь» у кінці минулого року вже вийшла друком перша збірка новел самобутнього гуцульського письменника Онуфрія Манчука гуцульською говіркою, видана нашим товариством, під назвою «Жьиб'ївські новелі». В дорозі – «Гуцульські співанки Романа Кумлика».

Сьогодні ж ставимо перед собою нелегке, але вкрай важливе і необхідне для «Просвіти» завдання: відновити випуск Всеукраїнського культурно-мистецького етнографічного журналу «Писанка», засновником і видавцем якого є районне товариство.

Впевнений, що гомін Верховинської «Просвіти» й надалі буде гордо линути над Карпатами, – наголосив на закінчення Василь Нагірняк.

* * *

По закінченні презентації Верховинської «Просвіти» учасників, а прибули вони з усієї області, дивували, чарували й забавляли своїм мистецтвом аматорський хореографічний колектив «Запальні гуцули» із с. Віпче під орудою Василя Ілюка, троїста музика «Перевал» і вже відомий в Україні музичний гурт «Струни Орфея».

Голова ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка Степан Волковецький подякував верховинцям за жертовну працю на просвітянській ниві і вручив їм грамоту. Назагал це було справді святочне дійство, яке єднало серця і душі, підносило духовно і вселяло віру в українське прийдешнє.

Богдан ВІВЧАР

Гості з Верховини на сцені ОНД «Просвіта»

ГОЛГОФА

ВАСИЛЬ СТУС: КРІЗЬ ТЕРНИ ДО ЗІРОК

(Продовження. Поч. у №№ 38–40)

Ми брали на роботу папірчики з іншомовними словами, щоб вивчати їх (Стус володів німецькою, англійською, вивчав французьку). Їх відбирали. Виводячи на роботу, заведуть у свою «діжурку» – і роздягайся догола. Перемацають кожен рубчик, заглянуть у кожну складку тіла. Як тепер чую зболений голос Василя: «Лапають тебе, як курку...» Такої репліки було досить, щоб загриміти до карцеру.

Особливо пильнували, коли наближалося побачення. Якщо в КҐБ вирішили не надавати тобі побачення, то позбавити його – справа техніки: наглядачам дається завдання знайти порушення режиму. Говорив через кватирку з сусідньою камерою. Не виконав норму виробітку. Оголосив незаконну голодівку. Начальник режиму майор Федоров особисто виявляв пил на вішалці. Той же Федоров покарав був Баліса Ґаяускаса за те, що «в розмові не був відвертим». А якби відверто сказав, що про нього думає – був би ще більшим порушником режиму. Стус мав лише одне побачення в Кучино. Коли вели на друге – він не витримав принизливої процедури обшуку і повернувся в камеру.

Стуса особливо почали «пресувати» з 1983 року. На його день народження, тобто на Різдво Христове, зробили трус. Забрали рукописи. Стус кличе чергового, майора Ґалєдіна, щоб повернули рукописи або склали акт про вилучення.

– А хто взяв?

– Отой новий майор, не знаю його прізвища. Отой татарин.

Складено рапорт, що Стус образив національну гідність майора Ґатіна. Хоч він справді яскраво виражений татарин, але, мабуть, уже записався до вищої раси – «великого русского народа». Стуса кидають до карцеру. Одночасно кинули в карцер і естонця Марта Ніклуса:

– Стус, где ты?

– У якійсь душогубці імені Леніна–Сталіна! І Ґатіна-татарина!

У коридорі вмикають гучномовця.

Згодом Василь на роботі, енергійно закручуючи механічною викруткою ґвинтики, імпровізує: «За Леніна, за Сталіна! За Ґатіна-татарина! За Юрія Андропова! За Ваньку Давиклопова! І зовсім помаленьку за Костю, за Черненку. Бо як ти його в риму вбгаєш?»

Одного разу я випадково почув, як Стус розмовляв із каґебістом Ченцовим Володимиром Івановичем:

– Кажете, що поклали мої рукописи в склад за зоною. Та я знаю, що ви хочете, щоб від мене нічого не залишилося, як я загину... Я вже не пишу свого, тільки перекладаю. То дайте мені можливість хоч щось завершити...

Хто міг у неволі не писати – тому було легше. Митець же, казав мій співкамерник Юрій Литвин, схожий на жінку: якщо він має творчий задум, то мусить розродитися твором. І як матері нестерпно бачити, що нищать її щойно народжену дитину, так і митцеві, коли нищать його твір. А ще коли виривають ту дитину з утроби недоношеною і топчуть брудними наглядацькими чобітьми...

У лютому 1983 року Стуса запроторили в одиночку на рік. Коли він вийшов звідти, то нас із ним звели у 18-ій камері десь на півтора місяця. Я перечитав його саморобний грубий зошит у блакитній обкладинці (без назви) з кількома десятками віршів, написаних верлібром, та зошит у клітинку з перекладами 11 елегій Рільке. Тоді я був у тяжкому фізичному стані (серце боліло) і не спромігся вивчити жодного вірша. Та й не сподівався, що нас так швидко розведуть. У листах від 12.09.1983 і від грудня 1983 року Стус називає ту збірку «Птах душі» і пише, що в ній близько 40 віршів, а в листі від 01.02.1985 пише про 100 віршів. «А 50 іще визрівають у чернетках». А ще пише: «...горить мені в душі така збірка «Страсті по Вітчизні». «Переклав «Елегії» Рільке – це біля 900 рядків поетичного надзвичайно тяжкого тексту».

Той «Птах душі» не вилетів з-за ґрат. І не тішмо себе солодкою казочкою, що рукописи не горять. Михайлина Коцюбинська каже: «...дерево поезії Стуса – з обтятою біля верхівки кроною...». Це ще один злочин російського імперіалізму проти української культури. З п'яти його кучинських років залишилося 45 листів, 6 віршів і текст, названий у виданнях «З таборового зошита».

Василь ОВСІЄНКО,
лауреат премії ім. В. Стуса

(Далі буде)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Просвітяни Тлумаччини щиросердечно вітають із 45-річчям голову первинного осередку с. Буківна Тлумацького району

Романа РИБЧИНА,

активного просвітянина, краєзнавця.

Шановний колеґо! І далі щедро засівай просвітянську ниву добрими справами, а спільнота хай збирає на ній добрий духовний урожай.

Многая і благая літ! З роси і води!..

Голова Тлумацького РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Галина ДЗЬОБА

КОНКУРСИ

БЛАГОДІЙНА УКРАЇНА-2015

Асоціація благодійників України оголошує старт Національного конкурсу «Благодійна Україна-2015». Конкурс має на меті відзначити найкращих українських благодійників і найбільш ефективні доброчинні ініціативи.

У конкурсі можуть брати участь благодійники, які надавали благодійну допомогу для вирішення актуальних суспільних проблем у період з 1 січня по 31 грудня 2015 року; благодійні проекти (ініціативи), реалізація яких (повністю або окремого етапу) була здійснена у зазначений період; суспільні інституції, які у цей період провадили діяльність, спрямовану на розвиток і підтримку благодійності в Україні, благоотримувачі, представники медіа.

Переможців визначатимуть у десяти основних і чотирьох спеціальних номінаціях:

1. Благодійник: компанія – великий бізнес.
2. Благодійник: компанія – середній бізнес.
3. Благодійник: малий бізнес (у т. ч. фізична особа – підприємець).
4. Благодійник: фізична особа.
5. Благодійник: загальноукраїнський (у т. ч. міжнародний) благодійний фонд (організація).
6. Благодійник: реґіональний благодійний фонд (організація).
7. Благодійник: неурядова організація.
8. Благодійник: дитяча або молодіжна організація (спільнота).
9. Народний благодійник.
10. Благодійна акція (проект, програма) року.

Спеціальні номінації:

Ефективне використання благодійної допомоги.

Благодійність у медіа.

Інновації в благодійності.

Благодійник: допомога з-за кордону.

Спеціальні відзнаки оргкомітету «Найкращий благодійник» у сферах: культура, освіта, медицина, соціальний захист і допомога захисникам України.

Заявки на участь у конкурсі можуть подавати безпосередньо самі благодійники, набувачі благодійної допомоги та будь-які неурядові організації та фізичні особи (окрім органів державної влади, місцевого самоврядування та політичних партій), незалежно від громадянства, зацікавлені у розвитку та популяризації благодійних ініціатив.

Заявку можна завантажити за посиланням http://vboabu.org.ua/img/forall/Zayavka_ BlagoUkraine_2015.doc, або заповнити в режимі онлайн (https://docs.google.com/ forms/d1e4GE7R76tNJn8pTQngD5X0F_IeXLIe8j KuYH9HAUBGQ/viewform). Заповнену заявку надсилати електронною поштою на адресу: **konkurs.blago@gmail.com.** До заявки доцільно додати засковані фотографії, публікації, відгуки, рекомендації тощо, які характеризують діяльність благодійника або хід реалізації благодійного проекту (ініціативи). Автори конкурсних заявок несуть відповідальність за достовірність наданої ними інформації.

Визначення переможців конкурсу відбуватиметься в період з 15 лютого по 10 березня 2016 року. Переможці визначаються Національною конкурсною комісією, за винятком номінацій «Народний благодійник» та «Благодійність у медіа».

Церемонія нагородження переможців пройде у березні 2016 року в Києві. Нагорода конкурсу «Благодійна Україна» – благодійний «Оскар», унікальна бурштинова статуетка «Янгол добра». Бурштиновий янгол – спільна розробка Асоціації «Український бурштиновий світ» та українських майстрів.

Кінцевий термін подачі заявок – 15 лютого 2016 року.

Докладніша інформація за телефоном **(044) 537-12-80, e-mail: konkurs. blago @gmail.com,http://blagoukraine.org.**

КНИЖНИК

ПОСЛАННЯ СУЩИМ

В обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка відбулася презентація ювілейного, 40-го випуску, серії «Моє місто» – книжки «Перше слово Пастиря», присвяченої 150-річчю Андрея Шептицького.

В основі видання – пастирські послання Митрополита, тогочасного станиславівського єпископа, які він написав у нашому місті (саме тут і почалося його велике служіння Україні) та поза його межами для вірян всього українського народу.

Серед них: «Перше слово Пастиря», «Наша програма», «Правдива віра», «Християнська родина», «До моїх любих гуцулів», «На грані двох віків» та «Найбільша заповідь».

Зміст послань вкотре переконує вдумливих читачів у пророчих думках слуги Божого, який вже за свого земного перебування серед українців став не лише символом незламної віри, а й святим у людському розумінні. Митрополит притягував до себе серця людей своєю щирістю, невдаваною добротою та любов'ю.

Говорили про Шептицького, його неперecічну особистість і багатогранну діяльність модератори зустрічі – академік, доктор історичних наук професор Іван Монолатій та директор видавництва «Лілея-НВ», в якому побачила світ книжка, Василь Іваночко. Долучилися до розмови й гості презентації, серед яких – голова громадської ради при облдержадміністрації Віталій Перевізник, кандидат історичних наук доцент Андрій Королько, журналіст, політолог, викладач Варшавського університету Казимир Вуйчіцький, краєзнавці Михайло Головатий і Роман Чорненький, директор головної книгозбірні області Людмила Бабій.

За словами презентантів, головне завдання, яке вони ставили перед собою – це популяризація послань Митрополита, доступність їх широкому загалу читачів, адже вони є дороговказом для християн будь-якої конфесії, у них закладені істини Церкви.

Варто зазначити, що 40-ий випуск є першою книжкою серії «Моє місто» власне в кольоровій обкладинці. Під час її підготовки видавці – члени однойменного історико-краєзнавчого об'єднання тісно спілкувались з укладачами львівського 4-томного видання творів Шептицького, а саме – з науковим працівником історичного архіву у Львові Оксаною Гайовою, яка разом із Романом Гораком є співтворцями випуску. Їхньому перу належить розділ «З цілого серця...», що якнайкраще розкриває станиславівський період життя та діяльності Митрополита.

Передмову до нової книжки, як і до попередніх випусків серії, написав науковий редактор об'єднання «Моє місто» Іван Монолатій.

У виданні використані ілюстрації з приватних колекцій голови об'єднання Зеновія Жеребецького, науковця Оксани Гайової, а також світлини з колекції Державного архіву Івано-Франківської області.

До слова, в рік Пророка України історико-краєзнавче об'єднання спромоглося видати не лише пастирські послання Шептицького. Саме містознавці є ініціаторами спорудження пам'ятника митрополитові в Івано-Франківську.

Презентація книжки «Перше слово Пастиря» в обласній бібліотеці ще раз засвідчила про велич постаті Мойсея українського народу Андрея Шептицького та, сподіваємось, дала змогу її учасникам глибше пізнати його чин, любов до України та українців.

Оксана ШАРАН

ПАМ'ЯТЬ

МОЛИТВА У ЗАСВІТИ

Як ми повідомляли, у селищі Єзупіль Тисменицького району перезахоронили 225 жертв сталінських репресій, які були віднайдені біля приміщення колишнього НКВД (тепер – територія міської лікарні). Нагадаємо, що це приміщення з 1944 по 1957 рік використовувалося районним комісаріатом внутрішніх справ. У підвалах давнього монастиря була тюрма, куди звозили людей, допитували й катували їх. Це не перші жертви, розкопані у Єзуполі. На початку 90-их років минулого століття тут було розкопано кілька ям, у яких віднайдено тіла 48 українських патріотів. Дослідники переконані, що і теперішні розкопки не можуть поставити крапку в розкритті трагедії, що мала місце у цьому давньому галицькому містечку в середині XX століття.

Все менше є живих свідків тих подій, а історія ніби хоче повернути нас у минуле. Мертві у такий спосіб ніби промовляють до нас, що і вони, невинно убієнні, хочуть спочити за християнським звичаєм, щоб нарешті заспокоїлися їхні душі. Але чи можуть вони заспокоїтись, коли і тепер історія, вийшовши на новий виток, ніби повторюється у трагічних подіях на сході України.

Слухаючи виступи присутніх на цвинтарі, думалось, якими ж нелюдами мали бути ті енкаведисти, щоб чинити такі звірства, щоб мучити беззахисних чоловіків і ґвалтувати знесилених жінок, убивати маленьких дітей кулями в потилицю чи у висок. Хіба у нормальної людини може піднятися рука на дитяче життя? На що вони розраховували – на страх? Але ж у героїв немає страху!

Потрібно віддати належне організаторам цього заходу, яке переросло у справжнє віче пам'яті. Це Єзупільська селищна рада і церковний комітет місцевої церкви Святого Миколая, Тисменицька районна адміністрація і районна рада, товариство «Меморіал», партійні осередки Народного руху України та Конґресу українських націоналістів, міська влада Івано-Франківська. Панахиду на могилі очолив митрополит Володимир Війтишин із когортою священиків УГКЦ, спільно з усіма молилися і представники УАПЦ та РКЦ.

Тринадцять домовин від місцевого Народного дому на цвинтар люди несли на руках. Серед віднайдених тіл не тільки чоловічі чи жіночі останки, але й дитячі, яких у Єзуполі знайдено 54. Чим завинили ці маленькі янголята, що так скоро потрапили на небеса? Сумно і гірко... І думалось: скільки ще літ ми хоронитимем своїх героїв?..

Іван ДРАБЧУК

ДУХОВНЕ

ВІЙСЬКОВА ПРОЩА

Напередодні Різдва Богородиці відбулося Всеукраїнське військове паломництво до Зарваниці.

– Помолитися до Зарваницької Матері Божої прибули представники Збройних сил і силових структур, учасники АТО, батьки, матері, рідні тих, хто на фронті, поранені, офіцери запасу й у відставці, члени Спілки офіцерів України (СОУ), представники «Галицької Січі» та реєстрового козацтва, – розповів учасник прощі, заступник голови обласної організації СОУ полковник Ігор Гук. – Вона поєднала всіх військовиків у духовному центрі в єдину спільноту, що піднесла щиру молитву за мир і спокій в Україні, за тих, хто на передовій відстоює територіальну цілісність нашої держави. Її гаслом було: «Тільки любов здатна до перемоги».

Після Архієрейської Служби Божої учасники прощі вклонились Матері Божій, біля фігури якої мав слово головний капелан для українського війська від УГКЦ, преосвященний владика Михаїл Колтун. Прочани пройшли хресною дорогою, смиренно несучи хрест, згадуючи на кожній стації тяжке сходження на Голгофу Ісуса Христа.

У часі прощі відбулося посвячення в капеланство священиків, хоругов козацьких структур, оздоровлення у воді цілющого джерела хворих, поранених.

Паломництво завершилося Архієрейською Службою Божою, після якої учасники роз'їхалися Україною, одухотворені молитвами й духовними чуваннями.

Богдан ВІВЧАР

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ЖОВТЕНЬ

1 ЖОВТНЯ

Міжнародний день музики.

Міжнародний день людей похилого віку.

2 ЖОВТНЯ

150 років від дня народження **Дениса Січинського** (1865–1909), композитора, диригента, музичного діяча, який з 1899 року жив і творив у Станіславі (тепер – м. Івано-Франківськ), де й похований.

85 років від дня народження **Лук'яна Вардзарука,** краєзнавця, педагога, самодіяльного композитора, заслуженого журналіста України, редактора й упорядника енциклопедичного видання «Реабілітовані історією. Івано-Франківська область», дослідника Гуцульщини, зокрема рідного села Космач Косівського району.

3 ЖОВТНЯ

75 років від дня народження **Василя Абашина,** гончара, художника-кераміста, майстра народного мистецтва, члена НСХУ, уродженця с. Вербовець Косівського району.

4 ЖОВТНЯ

День працівників освіти (перша неділя жовтня).

5 ЖОВТНЯ

155 років від дня народження **Северина Даниловича** (1860–1939), громадсько-політичного діяча, публіциста, адвоката, уродженця с. Петрів тепер Тлумацького району.

145 років від дня народження **Танасія Гаврилюка** (1870–1904), українського поета, уродженця с. Рожнів тепер Косівського району.

95 років від дня народження **Миколи Федірка** (1920–2004), різьбяра, заслуженого майстра народної творчості УРСР, який мешкав і помер у Косові.

6 ЖОВТНЯ

70 років від дня народження **Марії Ільків,** педагога і культурної діячки, директора школи-садка № 7 (ЗСШ № 7).

7 ЖОВТНЯ

40 років від дня народження **Ростислава Держипільського,** актора, режисера, заслуженого артиста України, директора Івано-Франківського академічного обласного музично-драматичного театру ім. І. Франка, уродженця м. Косів.

8 ЖОВТНЯ

60 років від дня народження **Нестора Мартинця,** громадського діяча, поета-гумориста, автора книжок «Зірка-полин», «Пекло посеред раю», «Сільське інформбюро» та інших, уродженця с. Росільна Богородчанського району.

10 ЖОВТНЯ

120 років від дня народження **Зенона Русина** (1895–?), санітарного четаря УГА, активного учасника Листопадового зриву (за наказом сотника Д. Вітовського вивісив на вежі Львівської ратуші український прапор), який жив і працював у Німеччині, уродженця с. Жаб'є (тепер – с-ще Верховина Косівського району).

75 років від дня народження **Орисі Чопик,** лікарки, громадсько-культурної діячки, просвітянки, голови обласної жіночої організації «Славія», уродженки с. Вовчинець Тисменицького району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Продовження буде)

ВТРАТИ

Івано-Франківські ОО та МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка висловлюють щире співчуття активістці-просвітянці, колишньому скарбникові просвітянського осередку заводу «Індуктор» **Вірі Литвиненко** у зв'язку зі смертю її чоловіка Івана та працівникові ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка **Богданові Юрківу** у зв'язку зі смертю шваґра.

Нехай наші щирі співчуття полегшать біль вашої втрати.

В. БОЙКО, Н. СИНИЦЯ, М. КУРИЛЮК, А. СЛЕПКО, просвітяни...

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

КИШЕНЬКОВІ ЗЛОДІЇ НЕ СПЛЯТЬ

Правоохоронці звертаються із застереженням: щоб не стати жертвою злодіїв, будьте уважними у місцях значного скупчення людей, а особливо у громадському транспорті.

Не залишайте речі без нагляду, не тримайте гаманці, гроші та документи в зовнішніх кишенях, сумках, пакетах, легкодоступних для злодіїв.

Варто пам'ятати кілька простих правил:

1. Найголовніше правило – не показувати оточуючим наявність великої суми грошей у гаманці, особливо у громадському транспорті.
2. Не кладіть гаманець або телефон у задню кишеню штанів або зовнішню кишеню куртки та у внутрішню бокову кишеню сумки.
3. Сумки та рюкзаки в людних місцях тримайте трохи спереду і притискайте до себе у транспорті.
4. Якщо у вас при собі велика сума грошей, не кладіть її всю в одне місце. Розподіліть її по декількох місцях рівними частинами.
5. Звичайно, дуже складно зрозуміти з першого погляду: хто перед вами, злодій чи добропорядний громадянин. Але намагайтесь не знаходитись поруч з підозрілими особами. Як правило, кишеньковими злодіями найчастіше є молоді люди, одягнені непримітно, щоб загубитися в натовпі. Кишенькові злодії часто працюють у парі. Якщо ви помітили двох підозрілих молодих людей, які стоять до вас дуже близько, краще відійти вбік.
6. Підозру повинні викликати люди, що заходять в автобус з курткою, перекинутою через руку – кишенькові злодії зазвичай використовують її як ширму при вчиненні крадіжки.
7. У транспорті найчастіше витягають гаманці під час посадки пасажирів, коли на підштовхування ніхто не звертає увагу, тому в такі моменти будьте особливо уважні.